

Grassalkovich Antal keretezett portréjának restaurálása

Leltári száma: T-2021.1.4.

Keretezett litográfia

Mérete kerettel: M: 36 cm, Sz: 30 cm

Litográfia mérete: M: 24,5 cm, Sz: 20 cm

„Id. Fredrich Lieder: Gyarakai herceg Grassalkovich Antal (1771-1841) portréja, 1810 körül.

A grafika beállításában és képkivágatában hasonlít a Magyar Nemzeti Múzeum

Történelmi Képcsarnokban őrzött ábrázolásához, azonban nem egyezik meg azzal (!), további ikonográfiai vizsgálata indokolt. Feltehető, hogy 1810-ben, vagy nem sokkal az után készült, amikor III. Antal I. Ferenctől elnyerte a Szent István Rend nagykeresztjét.

A grafika faragott, és aranszínűre festett keretben van, amely akár az ábrázolással egykorú is lehet.

A festés alatt aranyozás nyoma látszik.

A tárgy állapota stabil, ám a hordozó papíron látható foltok miatt tanácsos volna megvizsgáltatni papírrestaurátorral.

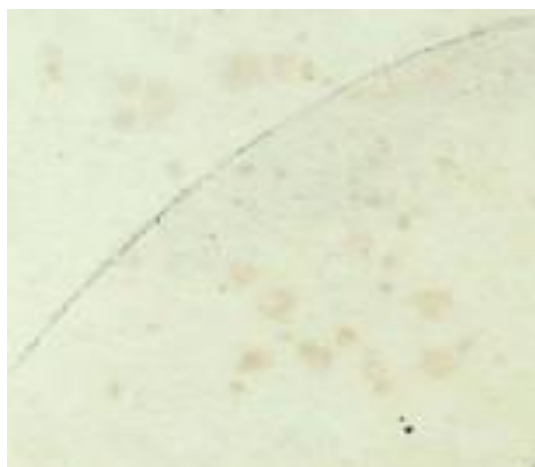
Gödöllő, 2022. július 8.

Kovács Éva Marianna muzeológus
Gödöllői Királyi Kastély Múzeum”

Állapotleírás

A tárgy gyártott papír hordozója jó állapotú, de a papíron látható foltok miatt kezelésre szorul.

Grafika hátoldala

A nyomatot az alátét papírhoz tűző-kapoccsal rögzítették, amely megrozsdásodott és nyomot hagyott a papíron.

A grafika hátoldalán felirat látható:

A grafikát faragott, arany-színűre festett keretbe helyezték el.

A lepattogzott festék alatt aranyozás nyomai láthatók

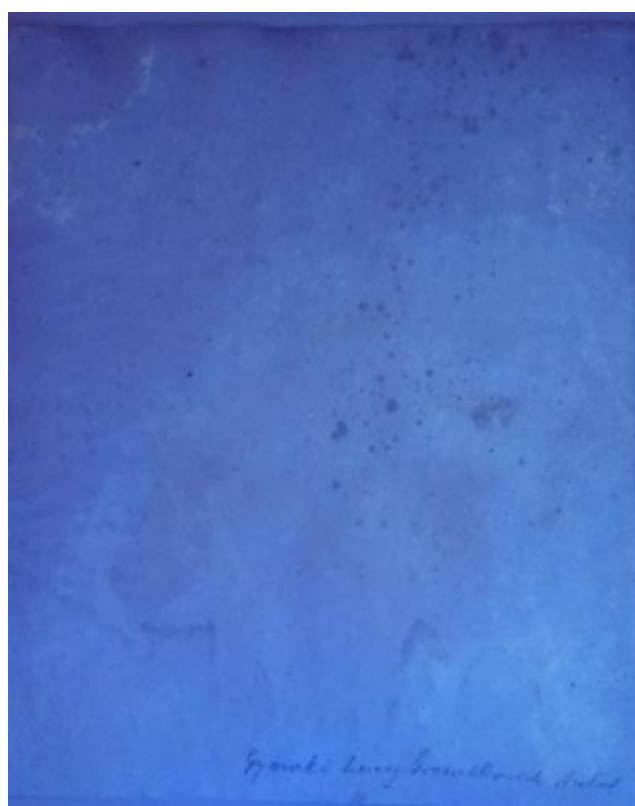
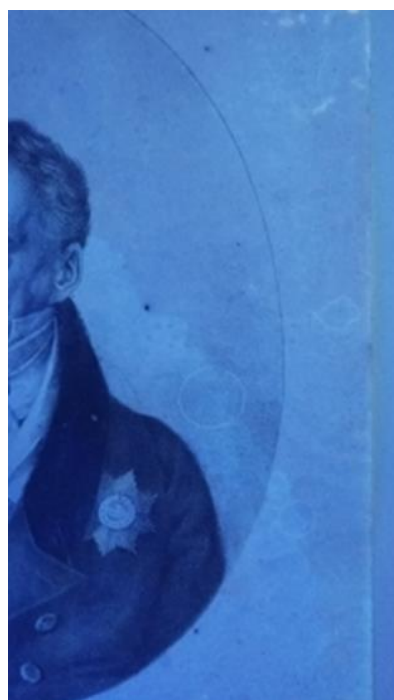

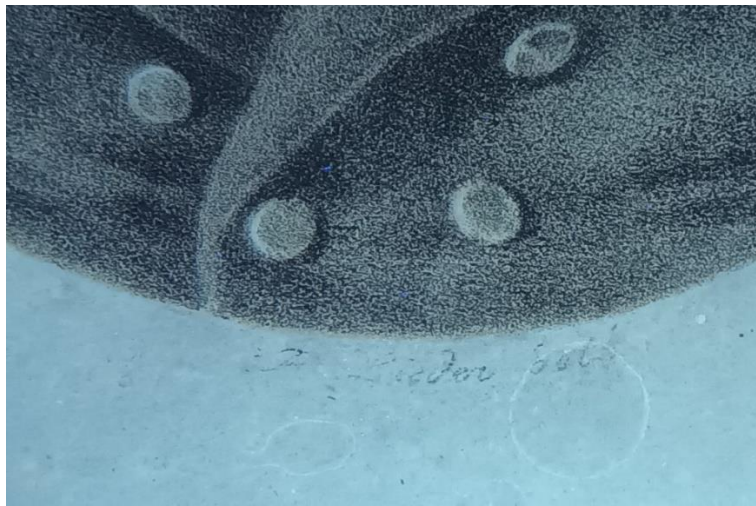
A keretet egy korabeli, ökörszem-motívumos aranyozott belső részből és egy egyszerű, szinte csiszolatlan, alapozás nélkül lefestett léckeretből állították össze szegeléssel.

A litográfia tisztításának megkezdése előtt UV fényben készítettem fotókat a grafika elő- és hátlapjáról.

A felvételeken jól láthatók a különböző szennyeződések okozta foltok, szennyeződések.

A metszet ovális képe alatt halvány feliratot a nedves tisztítás előtt Regnállal levédtem.

Restaurálás

A tisztítás ecsettel, kaucsuk-latex szivacsradírral (Wishab), kaucsuk alapú radír-porokkal (Koh-I-Noor), állítható szívóerejű porszívózással, tüll előtét alkalmazásával történt.

A radírpor alkalmazása kíméletes, alkalmazható a nyomat egész felületén úgy, hogy az nem károsodik, a por és a különféle felületi szennyeződések azonban jól eltávolíthatók.

A felületre ragadt maradványokat (pl. légyiszok, rozsda) szikével kíméletesen lepattintottam, majd radírpórral letisztítottam.

Száraz tisztítással csak a felületen lévő szennyezések szüntethetők meg, a papír rostjai közöttiek nem, ezért szükség volt nedves tisztításra is. A barnás-fehéres foltok halványításához a kezelés előtt próbákat végeztem.

A nedves tisztítást nemionos felületaktív anyagot tartalmazó langyos vízben kezdtem, a mosást többszöri öblítés követte. A litográfia foxing foltjait fehérítéssel lehet halványítani, erre leghatásosabb módszer az úgynevezett „négyes fürdő”. Ennek során kálium-permanganát (KMnO_4), majd nátrium-ditionit ($\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_4$) oldatot alkalmaztam az elszíneződött foltok fehérítésére.

A papírlap nedves tisztítása

A kívánt eredmény elérése után többszöri öblítés következett. Fehéritést követően savtalanítottam és pufferoltam a grafikát, ez 8-as pH-ra beállított kalcium-hidroxidos /Ca(OH)₂/ fürdővel történt.

A pufferolt lapot szabad levegőn megszárazítottam, mert így alakulhat ki a puffer anyagot jelentő kalcium-karbonát (CaCO₃) réteg a papír felületén.

A tűzőkapocs okozta rozsdafoltokat teljes mértékben nem lehet megszüntetni a papír károsodása nélkül, csak halványítani lehetett.

A részlegesen olvashatóvá vált felirat: F Lieder a litográfia készítőjének neve.

A grafika tisztítása, konzerválása után.

A papír kezelését szivópapíron, levegőn történő szárítás, majd préselés követte.
A litográfia ezután savmentes paszpertuba került.

A keret letisztítása után láthatóvá vált, hogy két különböző állították össze: egy nagyon egyszerű, szinte csiszolatlan, szegelt léckeretből, és az ebbe beszabott - a valószínűleg a grafikával azonos korú - faragott fa, ökörszem mintájú, krétával alapozott, kétféle aranyozással (fényes és matt) díszített keretlécből.

A külső léckereten semmilyen alapozás nem volt. Az aranyozott betétléceen a fényes aranyozás viszonylag jól megmaradt, a matt aranyozás teljesen lekopott.

A léckeretet krétával lelapoztam, a belső keret alapozásának hibáit kijavítottam.

A felújított keretbe a litográfiát savmentes paszpartuval és hátlappal, UV szűrős védőfóliával ellátott üveg alá helyeztem vissza.

Szentendre, 2024. február 14.

Murnerné Lukács Katalin
restaurátorművész

Felhasznált anyagok:

Papír: nemionos felületaktív mosószer kalcium-hidroxid /Ca(OH)₂, kálium permanganát /KMnO₄, nátrium-ditionit /Na₂S₂O₄, kalcium-karbonát /CaCO₃/, Regnal, szívópapírok, savmentes paszpartu karton

Keret: kromofag, dimetil-formamid, hideg kréta, bólusz, aranyfüst, üveg, UV szűrős üvegfólia

Tárolási, kiállítási javaslat:

A papíryananyag fényre, hőre, páratartalom változásra fokozottan érzékeny, ezért fénytől védve, időszakosan javasolt csak kiállítani, az üvegre felragasztott UV-szűrő fólia ellenére.

Megvilágítási tartomány: 50- 100 Lux

Hőmérséklet: 18-20 C°

Páratartalom: 45-50 % RH

Erzsébet királyné tölgyfa taplóból készült papucsához mellékelt műcédula tisztítása, konzerválása

Erzsébet királyné adományozta
tartalékolt Franzen a
későbbi vándoroknál volt a
szőlőművelés Franzen juhász
ferrone volt a vándor
Kamely grófnoka kértje
Klára felesége elmondta,
hogy Erzsébet királyné ma-
gán házában volt Mikos és
Kriszta ura. Később ad-
ományozta fűszereket és esszenci-
kivonatokat, fűszereket és fűszereket
gőzölőket.

Ferenci Sza emlékül 1898.
Tölgyfa papucsot adományozta a
lelki Szent Karolynek aki
falva aranyosán föl tartotta
hannalla.

Tölgyfa tapló papucs
Készült 1898-ban az ita-
lyai erdőszek körzet-
ek Erzsébet királyné-
nek 10 pár tölgyfa papu-
csot emlékül Franzen
Károlyudara idején.

Erzsébet királyné ferenczy
Sza Károlyudara emlékül ad-
ományozta. Ferenczy Sza
Erzsébet királyné emlékül utau
1905-ben Ferenczy Károlyné-
nak a gőzölő kőzet fűszere-
ket adományozta. 1927-ben
1927-ben Szentmáry Sallamát
adományozta, egy örvény-
mes a kedves emlékül
és került Franzen

Tölgyfa tapló papucs
Készült 1898-ban az ita-
lyai erdőszek körzet-
ek Erzsébet királyné-
nek 10 pár tölgyfa papu-
csot emlékül Franzen
Károlyudara idején.

Erzsébet királyné adományozta
tartalékolt Franzen a
későbbi vándoroknál volt a
szőlőművelés Franzen juhász
ferrone volt a vándor
Kamely grófnoka kértje
Klára felesége elmondta,
hogy Erzsébet királyné ma-
gán házában volt Mikos és
Kriszta ura. Később ad-
ományozta fűszereket és esszenci-
kivonatokat, fűszereket és fűszereket
gőzölőket.

Ferenci Sza emlékül 1898.
Tölgyfa papucsot adományozta a
lelki Szent Karolynek aki
falva aranyosán föl tartotta
hannalla.

Tölgyfa tapló papucs
Készült 1898-ban az ita-
lyai erdőszek körzet-
ek Erzsébet királyné-
nek 10 pár tölgyfa papu-
csot emlékül Franzen
Károlyudara idején.

Erzsébet királyné ferenczy
Sza Károlyudara emlékül ad-
ományozta. Ferenczy Sza
Erzsébet királyné emlékül utau
1905-ben Ferenczy Károlyné-
nak a gőzölő kőzet fűszere-
ket adományozta. 1927-ben
1927-ben Szentmáry Sallamát
adományozta, egy örvény-
mes a kedves emlékül
és került Franzen

